

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนประมงพื้นบ้าน ต.เวียง อ.เชียงของ จ. เชียงราย ด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม และเพื่อศึกษารูปแบบการเคลื่อนไหวและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดค้านการระเบิดแก่งแม่น้ำโขง ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนประมงมีวิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในแม่น้ำโขง แต่หลังจากการระเบิดแก่งแม่น้ำโขงตั้งแต่ปี 2545 ระบบนิเวศในแม่น้ำโขงเปลี่ยนแปลงไป จำนวนปลาลดลง ทำให้รายได้จากการดำรงชีพสูงขึ้นในขณะที่รายได้กลับลดลง ชาวประมงต้องเป็นหนี้สินมากขึ้น ภายใต้อาณัติทางเศรษฐกิจชาวประมงหลายคนต้องเลิกประกอบอาชีพประมง หันไปประกอบอาชีพค้าขาย ธุรกิจการท่องเที่ยว รับจ้าง กรรมกรก่อสร้างทั้งในและนอกชุมชน เมื่อระบบผลิตเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ความเชื่อต่อสิ่งเหนือธรรมชาติลดลง พิธีกรรมของชุมชนเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนไม่เหนียวแน่นดังเช่นในอดีต

ความเดือดร้อนที่ชาวประมงได้รับ ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านรวมตัวกันเพื่อคัดค้านการระเบิดแก่ง โดยการรวมกลุ่มชาวประมงกับองค์กรท้องถิ่น เกิดเป็นขบวนการศึกษาวิจัยแม่น้ำโขงและทรัพยากรธรรมชาติในแม่น้ำโขง และขบวนการรณรงค์เรียกร้องสิทธิของชุมชนในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้สร้างเครือข่ายพันธมิตรกับองค์กรภายนอกท้องถิ่น มีกระบวนการเคลื่อนไหวที่เป็นรูปธรรมชัดเจนและมีความต่อเนื่อง ทำให้รัฐหันมาให้ความสนใจให้ความร่วมมือในการรับฟังและแก้ไขปัญหาของชุมชน ระวังการดำเนินการระเบิดแก่งชั่วคราวจนถึงปัจจุบัน

The purpose of this thesis is to study the effect of the rapids blasting in Mekong river the respect to economy and cultural of the local fishery community livelihood in Vieng sub-district Chiangkhong district, Chiangrai province, including the movement of the community against rapids blasting. It was found that local fishery community livelihood is dependant on natural resources from Mekong river. But since year 2002 after the blasting, the ecology of the Mekong river has changed, the quantity of fish had decreased, cost of living has increased while the income has decreased, and fishermen are in debt more than in the past. Because of economic pressure, many fishermen have to abandon fishery and change to trade, tourist and wage labor. Change in the production system effects faith, and ceremonial life of local community.

The hardship that fishermen had faced, made local fishermen organize of themselves and against rapids blasting by joining with other local organizations, resistance movements to study are formed natural resources available in Mekong river and rights of the community to protect the natural resources. They also formed alliance network with the outside organizations. The movements are clearly and continuously organized. That government became interested and participated in resolving the community problem. The rapids blasting has now been temporary stopped.